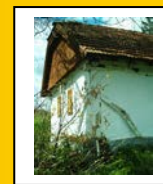

HOMOKKOMÁROM KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE 2006

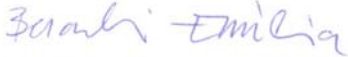

BERCZELI EMÍLIA

okl. építész-mérnök, településrendező
1144 Budapest, Szentmihályi út 26/b
E-mail: berczemi@freemail.hu

Levél-cím: 8800 Nagykánizsa, Szálfa u. 10/1.
Tel/fax: 93/315-428 mobil: 20/33-55-982

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

Településrendezés:	Berczeli Emília okl. építészmérnök vezető településrendező tervező TT-1-02-2447/2000	
Közlekedés:	Kormosné Bónus Gyöngyi okl. közlekedésépítő mérnök, vezető tervező Kamarai Nytsz: 20-0225 K1d-1	
Közmű- és energia- ellátás, hírközlés	Dima András okl. építőmérnök, vezető tervező MK 01-2130	
Tájrendezés, környezetvédelem	Lancsák Lajos okl. erdőmérnök, tájrendező- környezetvédelmi szakmérnök K2-20-0261/05	
Építészeti értékvédelem, Örökségvédelem	Berczeli Emília okl. építészmérnök É2 01-2447/04	
Régészet	Tokai Zita régész	
Munkatárs	Szőke Tamás településrendező	

Készült Homokkomárom Község Önkormányzata megbízásából és közreműködésével.

2006. JÚNIUS

TARTALOMJEGYZÉK**I. KÖTET****BEVEZETŐ ELŐZMÉNYEK****1. HELYZETELEMZÉS**

- Tervezési alapelvek
- A településszerkezeti terv
- A szabályozási terv
- A tervezés fázisai

2. VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ

- Regionális helyzet, térségi kapcsolatok, területi adottságok
- Természeti, táji adottságok
 - Földrajzi viszonyok, éghajlat, növény-, állatvilág
- Településszerkezet, területhasználat
- Szociológiai jellemzők
 - Népesség, lakásállomány, foglalkoztatottság, gazdaság
- Intézmény ellátás
- Közlekedés
- Közmű infrastruktúra
- Értékvédelem, természetvédelem
- Környezetvédelem

3. SWOT ANALÍZIS**4. FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ (jóváhagyása önkormányzati határozattal)****5. ELŐZETES VÉLEMÉNYEK, EGYEZTETÉSI JEGYZŐKÖNYVEK**

- Fejlesztési koncepció módosításai

JÓVÁHAGYOTT MUNKARÉSZEK**1. TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV ÉS LEÍRÁSA (önkormányzati határozattal)**

- 1.1. Térségi elhelyezkedés, közlekedés**
- 1.2. Településszerkezet, tájszerkezet**
- 1.3. Területfelhasználás**
 - A) Beépítésre szánt területek
 - B) Beépítésre nem szánt területek
- 1.4. A beépített és beépítésre szánt területek**
 - 1) Lakóterületek
 - a) Falusias lakóterületek (Lf)
 - 2) Vegyes területek
 - a) Településközpont vegyes területek (Vt)
 - 3) Gazdasági területek
 - a) Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz)
 - 4) Különleges területek
 - a) Temető (Kt)
 - b) Kegytemplom (Kte)
 - c) Kemping (Kke)
 - d) Zarándokház (Kz)
 - e) Honvédségi gyakorlótér (Khm)

1.5. A beépítésre nem szánt területek

- 1) Közlekedési és közműterületek (KÖu, KM)
- 2) Zöldterület – közpark (Zkp)
- 3) Erdőterületek
 - a) Gazdasági erdőterület (Eg)
 - b) Védelmi erdő (Ev)
 - c) Egészségügyi-szociális, turisztikai erdő (Et)
- 4) Mezőgazdasági területek
 - a) Általános mezőgazdasági területek (Má)
 - b) Kertes mezőgazdasági területek (Mk)
- 5) Vízgazdálkodási területek (V)

1.6. Értékvédelem

- 1) Táj értékek
- 2) Művi értékek
- 3) Régészeti értékek

1.7. Környezetalakítás és védelem

- 1) Talaj- és vízvédelem
- 2) Levegőtisztaság védelem
- 3) Zajvédelem
- 4) Hulladékgazdálkodás

1.8. Fejlesztések ütemezése, területi mutatók**2. SZABÁLYOZÁSI TERV ÉS****HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT (önkormányzati rendelettel)****I. FEJEZET****ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK**

- A rendelet hatálya
- A rendelet alkalmazása
- Szabályozási elemek
- A telekalakítás és az építés általános feltételei
- Belterületi határ módosítása
- Zöldfelületek kialakításának általános elvei
- Kerítés létesítésének általános elvei
- A település területének felhasználása

II. FEJEZET**BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK**

- Az Lf jelű falusias lakóterületi építési övezet
- A Vt jelű településközpont vegyes építési övezet
- A Gksz jelű kereskedelmi, szolgáltató gazdasági építési övezet
- Különleges rendeltetésű építési övezetek

III. FEJEZET**BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK**

- Közlekedési területek övezete
- Közművesítés, közműlétesítmények övezete
- Zöldterületek övezete
- Erdőterületek övezete
- Mezőgazdasági területek övezete
- Vízgazdálkodási területek övezete

**IV. FEJEZET
VÉDETT ÉS VÉDŐTERÜLETEK**

- Környezetvédelem
- Védőtávolságok szabályozása
- Régészeti lelőhelyek védelme
- Természeti értékek védelme
- Művi értékek védelme

**V. FEJEZET
ÉPÍTÉSI TILALMAK ÉS KORLÁTOZÁSOK**

- Egyéb sajátos jogintézmények
- Záró rendelkezések

II. KÖTET**ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK****1. SZÖVEGES MUNKARÉSZEK**

- 1) Településszerkezet, szociológia, demográfia
- 2) Településfejlesztés
- 3) Területi mutatók
- 4) Örökségvédelmi hatástanulmány (kivonat)
A településszerkezet változásai, történelem,
régészeti területek, műemlékvédelem, helyi értékvédelem
- 5) Tájrendezés, természetvédelem
- 6) Környezetalakítás és védelem
- 7) Közlekedési hálózat
- 8) Közmű- és energia ellátás, hírközlés
- 9) Statisztika

2. RAJZI MUNKARÉSZEK

- Területhasználat
- Településfejlesztési koncepció (jóváhagyott)
- Közlekedésfejlesztési javaslat – út mintakeresztelvények
- Vízellátás terve
- Szennyvízelvezetés terve
- Csapadékvíz elvezetés terve
- Villamos energia ellátás terve
- Gázellátás terve
- Hírközlés és távbeszélő hálózat terve

3. MELLÉKLETEK

- Zala megye átnézeti térképe, Homokkomárom község elhelyezkedése
- Zala megye településhálózata
- Homokkomárom térségi kapcsolatok
- Homokkomárom közúthálózati kapcsolatok
- Zala megye statisztikai kistérségei
- Zala megye kistérségei 2003. január 1.
- Turista útvonalak térképe
- Ismert régészeti lelőhelyek Homokkomárom község közigazgatási területén
- Homokkomárom község I. katonai térképe 1782-1785

Homokkomárom község II. katonai térképe 1829-1866
Homokkomárom község III. katonai térképe 1872-1884
Homokkomárom község katonai térkép 1952
Homokkomárom község katonai térkép 1956
Homokkomárom község katonai térkép 1970
Homokkomárom község katonai térkép 1986
Homokkomárom belterület légifotója 2000.
Homokkomárom zártkert légifotója 2000.
Homokkomárom község topográfiai térképe
Településfejlesztési koncepció 1. javaslat
Településfejlesztési koncepció
Településfejlesztés belterületi koncepciója (szabályozási javaslat)
Kegytemplom és környéke régi térképen
Tervezett úthálózat fejlesztések Zala megyében
Homokkomárom község közúti kapcsolatai
Erdészeti térkép
Agrotopográfiai térkép
Agrotopográfiai térkép jelmagyarázat
Épített környezet vizsgálat:

- Közterületek, beépítési mód, épület használat, funkció vizsgálat
- Épület tetőidom vizsgálat
- Épület szintszám vizsgálat
- Telek beépítettség vizsgálat

Természeti környezet vizsgálat:

- Zöldfelület, telekhasználat vizsgálat

Tulajdonviszony vizsgálat belterületen
Alátámasztó anyagok Zala megye területfejlesztési anyagából (Teljes dokumentációban)

III. KÖTET

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

Örökségvédelmi hatástanulmány
Helyi értékvédelmi rendelet és kataszter (építészeti, természeti)
Épületfotók:

- Dózsa György utca
- Erdei iskola
- Jókai Mór utca
- Kossuth Lajos utca
- Petőfi Sándor

Falufotók, tájképek, szobrok, lovászat
Kisboldogasszony műemlék templom
Temető
Zártkert, szőlőhegyi pincék, épület részletek
Körpanoráma a központban
Régészeti hatástanulmány

4. ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

Örökségvédelmi hatástanulmány

Helyi értékvédelmi rendelet és kataszter (építészeti, természeti)

Épületfotók:

- Dózsa György utca
- Erdei iskola
- Jókai Mór utca
- Kossuth Lajos utca
- Petőfi Sándor

Falufotók, tájképek, szobrok, lovászat

Kisboldogasszony műemlék templom

Temető

Zártkert, szőlőhegyi pincék, épület részletek

Körpanoráma a központban

Régészeti hatástanulmány

Alátámasztó munkarészek

Örökségvédelmi hatástanulmány

Helyi építészeti értékvédelem rendelet

**HOMOKKOMÁROM KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK
...../2005. (.....) sz. rendelete
A helyi építészeti örökség védelméről**

Homokkomárom Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a helyi önkormányzatokról szóló módosított 1990. évi LXV. törvény 16. § (1) bekezdésében biztosított feladat- és jogkörében eljárva, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (az épített környezet alakításáról és védelméről, továbbiakban: Étv) 57. § (3) bekezdésében, valamint az épített örökség helyi védelmének szakmai szabályairól szóló 66/1999. (VIII.13.) FVM rendelet 3. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján – a védelem országos rendelkezéseinek megtartása mellett – a község és környezetének, valamint az értékes építészeti elemek jellegzetességének, hagyományos megjelenésének megőrzése érdekében a következőket rendeli el.

**Általános rendelkezések
1.§**

- (1) Helyi értékvédelem tárgyát képezi minden olyan településtörténeti, helyi építészeti, településképi, néprajzi, ipartörténeti, régészeti, képzőművészeti, iparművészeti szempontból jelentős értékű egyedi vagy együttes alkotás, annak részei és tartozékai (különösen épület, épületrész, műtárgy, utcakép) valamint az ezeket körülvevő építészeti környezet.
- (2) E rendelet célja az (1) bekezdésben meghatározott értékek fokozott megőrzése a jövő nemzedékei számára, a település történelmi folytonosságát biztosító helyi építészeti értékek megtartása, fenntartása és jó karban tartásának biztosítása az itt élők önbecsülésének, település szeretetének elősegítése érdekében.
- (3) A helyi védettség alá tartozó értékek jegyzéke e rendelet mellékletét képezi.
- (4) E rendeletet együtt kell alkalmazni a helyi védettség alá tartozó értékek jelét, a régészeti területek lehatárolását tartalmazó Homokkomárom község belterületi szabályozási tervével (továbbiakban: Terv) valamint a helyi védelemre javasolt építmények örökségvédelmi hatástanulmányával.

**A rendelet hatálya
2.§**

- (1) A rendelet hatálya Homokkomárom Község közigazgatási területén lévő, az 1.§ (3) bekezdésében meghatározott és e rendelet alapján védetté nyilvánított, helyi értékekre terjed ki.
- (2) E rendelet a mellékletben szereplő műemlékvédelem alatt álló építmény(ek)re és terület(ek)re nem terjed ki.

Alátámasztó munkarészek
Örökségvédelmi hatástanulmány
Helyi építészeti értékvédelem rendelet

A helyi védelem tárgyai

3.§

- (1) A helyi védelem – a mellékletben felsorolt építmények (épület, műtárgy) vonatkozásában – a következőkre terjed ki külön-külön és együttesen:

a.) Az egyedi védelem:

H1 – jellel a védelem az épület(ek) teljes tömegére, helyére, szerkezetére, alaprajzára, homlokzatára, színezésére, külső és belső részleteire vonatkozik,

H2 – jellel az építmény (épület, műtárgy) valamely rész értékére, építészeti elemeire vonatkozik,

H4 – jellel a védelem a műtárgy (szobor, kereszt, emléktábla) teljes tömegére, helyére és részleteire.

b.) A területi védelem:

H3 - a település olyan összefüggő része, amely a jellegzetes településszerkezet (terek, utcák vonalvezetése és beépítettsége) történelmi folyamatosságát képviseli, továbbá olyan településrész, tér, utca, útszakasz vagy temető, ahol jelentős számban található értékes és védendő épületek, szobrok vagy sírjelek, így azok együttest alkotnak.

- (2) A település közigazgatási területén az alábbi ismert régészeti lelőhelyek találhatóak, melyek jogszabály szerinti védelméről gondoskodni kell.

1. Homokdombi-dűlő	azonosítója: 40194
2. K-i településszél	azonosítója: 40201
3. Kertek alatt	azonosítója: 40195
4. Kolostor kert és keletre	azonosítója: 40202
5. Alsó-Zsigárdmajori erdő	azonosítója: 40200
6. Zsigárdmajor	azonosítója: 40199
7. Szőlőhegy	azonosítója: 40203

- (3) Az (2) bekezdésben meghatározott, az 1. § (4) bekezdésben lehatárolt területeken bármilyen 30 cm-t meghaladó földmunkával járó tevékenységet csak a kulturális örökség védelmére vonatkozó jogszabály szerint, a szakhatóság bevonásával lehet végezni.

A védelem részletes előírása

4.§

- (1) A **H1** jelű védelem alatt álló épület vagy **H4** jelű védelem alatt álló műtárgy történeti, településképi, építészeti, iparművészeti jellemzői a hely sajátos karakterének kifejezői, a kultúra részei, ezért e jellemzőket a használat és fenntartás során meg kell őrizni.

Ennek érdekében:

Alátámasztó munkarészek
Örökségvédelmi hatástanulmány
Helyi építészeti értékvédelem rendelet

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

- meg kell tartani a hagyományos építészeti tömeget, a külső és belső épületszerkezeteket (tartószerkezetek, falak, nyílászárók, tetőszerkezetek, födémek stb.) a homlokzatokat (nyílásrend, tagozatok, színek, formák, díszítő elemek stb.) az alaprajzi kialakítást,
 - használati értéknövelő felújítás során törekedni kell az eredeti szerkezetek, tömeg, alaprajz megtartása mellett a hagyományos anyagok használatára, illetve visszaállítására.
- (2) A **H2** jelű védelem az építmény (épület, műtárgy) csak olyan történeti, településképi, építészeti, iparművészeti elemeire, részértékeire vonatkozik melyek az építmény eredeti állapotának megfelelően fennmaradtak és megőrizhetők.
Ennek érdekében:
- az épület átalakításakor a részérték eredeti állapotában visszaállítandó
 - amennyiben ez nem lehetséges korszerű anyaghasználat az architektúra sérelme nélkül alkalmazható.
- (3) A **H3** jelű területi védelem településszerkezeti jelentőségű történelmi örökség, ezért az úthálózatot, utcaképet, a beépített területek arányát, a telekosztások jellegzetességeit, az épületek beépítési módját meg kell őrizni.
Ennek érdekében:
- használati értéknövelő átépülés, bővítés esetén a történetileg kialakult beépítési arányokat, az utcai homlokzatokat és az eredeti telekosztás jellegét meg kell tartani,
 - új építmény létrehozása csak a területre jellemző épületek tömegéhez, anyaghasználatához, megjelenéséhez illeszkedő módon, a terület használatának megfelelő funkcióval lehet,
 - a látvány védelme, a látványban megjelenő új építmény esztétikai minőségének biztosítása érdekében legalább a szomszédos építményeket is magában foglaló látványterv készítenő az érintett építmények eredeti és tervezett állapotáról.
- (4) A helyileg védett építészeti értékek megőrzésének módja elsősorban a rendeltetésének megfelelő használat.
- (5) A helyi védettségű építmény jó karban tartása az ingatlanok rendelkezni jogosultak (tulajdonos) kötelessége. A védelem alatt álló értékek megőrzése érdekében a vonatkozó jogszabályok keretei között a tulajdonos kötelezhető a védelem alatt álló építmények:
- a. jó karbantartására,
 - b.) a védett, de településképet rontó állapotú építmények meghatározott időn belüli helyrehozatalára.
- (6) Helyi védettségű építmény, építményrész nem bontható, az új épület részeként is meg kell őrizni. Védett építmény csak a védettség törlése után bontható le, és csak abban az esetben ha az állékonyságot, az életet és egészséget, a köz- és vagyonbiztonságot veszélyezteti. Az építmény bontása

Alátámasztó munkarészek

Örökségvédelmi hatástanulmány

Helyi építészeti értékvédelem rendelet

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

előtt a tulajdonos kötelessége az építmény felmérése és fotódokumentációjának elkészíttetése, melyet a bontási engedély kérelemhez csatolni kell.

- (7) A védett építmények szerkezetei, építészeti részértékei megőrzendők, ill. hiányuk esetén pótolandók.
- (8) Homlokzat felújítás, átalakítás csak a teljes épülethomlokzat figyelembevételével történhet a hagyományos anyagok és építési technológiák felhasználásával.
- (9) Cégér, reklámtábla, emléktábla csak az épület architektúrájához, formarendjéhez illeszkedő módon engedélyezhető.
- (10) A közműcsatlakozások, - vezetékek, vonalas létesítmények, reklámhordozók megjelenése általában kerülendő, de ha ez nem lehetséges, akkor csak az épületek architektúrájának sérelme nélkül engedélyezhető.

A helyi védelem szervezése és irányítása

5.§

A helyi értékvédelem irányítását a község képviselő-testülete látja el, a helyi társadalmi és szakmai szervezetek, egyesületek és az érintett tulajdonosok együttműködő segítségével.

Település értékvédelmi támogatás

6.§

- (1) Az Önkormányzat ez e rendelet hatálya alá tartozó építmények, azok szűkebb környezete, illetve tartozékaik és részleteik karbantartása, felújítása, rekonstrukciója érdekében végzett munkák költségeit a „Települési Értékvédelem Támogatás”-ból (továbbiakban: Támogatás) segítheti.
- (2) A „Támogatás”-ra fordítandó összeg az Önkormányzat éves költségvetésében szerepel.
- (3) A „Támogatás”-t pályázat útján lehet igénybe venni.
- (4) A pályázatot évente egyszer, az éves költségvetés jóváhagyását követően, de legkésőbb 30 napon belül a Képviselő-testület írja ki.
- (5) A benyújtott pályázatnak tartalmaznia kell:
 - építési engedélyhez kötött munka esetén a záradékolt tervdokumentációt és a jogerős engedélyezési határozatot,
 - költségbecslést,
 - a pályázott munka megvalósulásának határidejét,
 - a pályázott pénzösszeg megjelölését, felhasználásának módját,
 - előzetes kötelezettség vállalást arra, hogy a támogatás elnyerése esetén a kapott összeget a pályázati feltételek szerint használja fel.

Alátámasztó munkarészek
Örökségvédelmi hatástanulmány
Helyi építészeti értékvédelem rendelet

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

- (6) A pályázati kiírás az (5) bekezdésben foglaltakon túlmenően további feltételeket is előírhat.
- (7) A beérkezett pályázatokat a polgármester előterjesztésében a Képviselő-testület bírálja el.
- (8) A pályázat alapján vissza nem térítendő támogatás, illetve kamatmentes kölcsön nyerhető el.
- (9) A támogatást elnyert pályázókkal a polgármester megállapodást köt.
- (10) A megállapodásnak tartalmaznia kell a megítélt pénzösszeg felhasználásának módját, határidejét, feltételeit, az ellenőrzés szabályait, a törlesztés határidejét, feltételeit.
- (11) A pályázat alapján elnyert pénzösszeg felhasználását a polgármester ellenőrzi.
- (12) A kamatmentes kölcsön összegének erejéig a hatályos jogszabályok keretei között az ingatlanra jelzálogot kell bejegyeztetni.
- (13) Az esedékes törlesztő részlet teljesítési határidejének elmulasztása esetén a kölcsönnek a mindenkorli jegybanki alapkamat kétszeresével növelt fennmaradó összegét a pályázó egy összegben, haladéktalanul köteles Homokkomárom Község Önkormányzatának visszafizetni.
- (14) Az Önkormányzat az e rendelet hatálya alá tartozó építmények, épületek, épületegyüttesek, azok szűkebb környezete, illetve tartozékaik és részleteik karbantartása, felújítása, rekonstrukciója érdekében az ingatlanok tulajdonosainak szakmai segítséget nyújt egyéb pályázatokon való részvételhez.

Helyi védettség keletkezése és megszűnése

7.§

- (1) A helyi védettség alá helyezést, illetve annak megszüntetését bármely természetes, vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel rendelkező szervezete írásban kezdeményezheti.
- (2) A védelemről vagy annak megszüntetéséről való döntés az önkormányzati képviselő-testület joga.
- (3) A kezdeményezést indokolni kell. Az indoklás fényképes és leíró részből áll. A leíró résznek az alábbiakat kell tartalmaznia:
 - a.) helyi egyedi védelem esetén:
 - a védendő érték megnevezését, szükség esetén körülhatárolását,
 - pontos helymegjelölését (utca, házszám, helyrajzi szám, épület-, illetve telekrész),
 - a védendő érték rövid leírását, dokumentálását,
 - A kezdeményezés indoklását
 - b.) helyi területi védelem esetén:
 - az építmény (épület, műtárgy) együttes megnevezését, pontos címét
 - helyszínrajzi lehatárolását,
 - a védendő érték rövid leírását, dokumentálását
 - a kezdeményezés indoklását

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

- (4) A kezdeményezést nyilvánosságra kell hozni, és az érintett ingatlannal rendelkezni jogosultakat a kezdeményezésről külön értesíteni kell.
- (5) A kezdeményezéstől a testületi döntésig terjedő időszakban, de maximum 60 napra az ingatlanra átmeneti szabályozásként változtatási tilalmat kell az ingatlanra elrendelni.
- (6) A helyi egyedi védelem megszüntetésére csak akkor kerülhet sor, ha a védelemben részesülő érték károsodása olyan mértékű, hogy a károsodás műszaki eszközökkel helyre nem állítható.
- (7) A helyi egyedi védelem alatt álló építményt, építményrészt csak a helyi védettség megszüntetését követően lehet elbontani.
- (8) A helyi védettséggel, illetve annak megszüntetésével kapcsolatos döntés előkészítéséről a jegyző gondoskodik.
- (9) Az előkészítés során be kell szerezni az érintett ingatlan tulajdonosok, érintett helyi szakmai-, társadalmi szervezetek véleményét.
- (10) A helyi védettség alá helyezési, illetve annak megszüntetésére irányuló eljárás megindításáról az érdekelteket – az alábbiak szerint – értesíteni kell:
 - a.) a helyi egyedi értékre vonatkozó kezdeményezés esetén az értesítést az ingatlannal rendelkezni jogosultaknak postai úton, írásban kézbesíteni kell,
 - b.) a helyi területi érték esetén az értesítés közszemlére tétellel a helyben szokásos módon történik,
 - c.) a használó, bérlő, kezelő stb értesítése a tulajdonos útján történik,
 - d.) amennyiben az érdekeltek felkutatása aránytalan nehézségekbe ütközne, értesítésüket a közszemlére-tétellel megtörténtnek kell tekinteni.
- (11) Az eljárás szempontjából érdekeltnek kell tekinteni:
 - a.) a védelemre javasolt építményekkel rendelkezni jogosultakat,
 - b.) a védettségi javaslatot kezdeményezőt
 - c.) az kulturális örökségvédelemmel foglalkozó országos szerv helyi képviselőjét
- (12) A helyi védettség elrendeléséről és megszüntetéséről értesíteni kell:
 - a.) az érdekelteket,
 - b.) az illetékes földhivatalt
 - c.) az építésügyi ügyekben eljáró kiemelt építésügyi hatóságot
 - d.) helyi területi védelemnél az érintett utat-, közműveket létesítő és üzemeltető szerveket.

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

- (13) A helyi védelem alá helyezést, illetve megszüntetésének tényét az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyeztetni. A bejegyeztetésről a jegyző gondoskodik. A bejegyzés esetleges elmulasztása a védettség hatályát nem érinti.
- (14) A helyi védelmet és annak törlését az érvényben lévő szabályozási tervek és helyi építési szabályzatban is fel kell tüntetni.

A helyi védelem tárgyainak nyilvántartása

8.§

A helyi védettségű értékekről katasztert kell vezetni, amelynek alátámasztó anyagát fényképes és leíró törzslapok képezik. A katasztert évente felül kell vizsgálni és annak alapján a jelen rendelet mellékleteit – szükség esetén – módosítani kell.

Vegyes rendelkezések

9.§

Aki a helyi védettség alá helyezett értéket megsemmisíti, megrongálja, továbbá az e rendeletben foglaltakat megsérti – amennyiben cselekménye súlyosabb elbírálás alá nem esik – szabálysértést követ el.

Záró rendelkezések

10.§

- (1) A polgármester feladata, hogy évenként kezdeményezze a költségvetési rendelet készítésénél a szükséges, illetve reálisan lehetséges önkormányzati támogatás összegének meghatározását.
- (2) E rendelet 2005.-n lép hatályba.

Homokkomárom,.....

Pappné Szabó Mónika
polgármester

Kanzsalics Eszter
körjegyző

Alátámasztó munkarészek
Örökségvédelmi hatástanulmány
Helyi építészeti értékvédelem rendelet

**HOMOKKOMÁROM KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK**

A helyi építészeti örökség védelméről szóló/2005. (.....) sz. rendelethez

Országos Műemlékvédelmi Jegyzékben szereplő védett műemlék:

Sor szám (örökségvédelmi hatástanulmány sorszám)	Objektum címe	Objektum megnevezése	Hrsz.	Védelem foka	Törzsszám
1.	Ady Endre utca 2.	Római Katolikus templom	039	M	6382
1.	Ady Endre utca 2.	Római Katolikus plébániaház	039	M	6383
2.	Kossuth Lajos utca 2.	Szántó Béla szülőháza	46	M	6780

1.) **H1** jelű, teljes körű védelemben részesülő épületek:

Sor szám (örökségvédelmi hatástanulmány sorszám)	Objektum címe	Objektum megnevezése	Hrsz.	Védelem foka	Védelem leírása
3.	Jókai utca 21.	Lakóház, gazdasági épületekkel	119	H1	Teljes épület ^x
4.	Jókai utca 33.	Lakóépület, gazdasági épületekkel	113	H1	Teljes épület ^x
5.	Jókai utca 43.	Lakóház	37	H1	Teljes épület ^x

Megjegyzés: teljes épület^x (alaprajz, szerkezet, homlokzat)

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

2.) H2 jelű védelemben részesülő építmények:

Sor szám (örökségvédelmi hatástanulmány sorszám)	Objektum címe	Objektum megnevezése	Hrsz.	Védelem foka	Védelem leírása
6.	Homokkomáromi zártkert	Hegyi pince		H2	Utcai homlokzat
7.	Homokkomáromi zártkert	Hegyi pince		H2	Utcai homlokzat
8.	Alsó-Csinga hegy	Hegyi pince		H2	Utcai homlokzat nyílászárók
9.	Alsó-Csinga hegy	Hegyi pince		H2	Utcai homlokzat
10.	Alsó-Csinga hegy	Hegyi pince		H2	Utcai homlokzat

3.) H3 jelű védelemben részesülő építmények:

Sor szám (örökségvédelmi hatástanulmány sorszám)	Objektum címe	Objektum megnevezése	Hrsz.	Védelem foka	Védelem leírása
	Zarándokút	Temető	033	H3	Temető területe

4.) H4 jelű védelemben részesülő építmények:

Sor szám (örökségvédelmi hatástanulmány sorszám)	Objektum címe	Objektum megnevezése	Hrsz.	Védelem foka	Védelem leírása
11.	Petőfi utca	Festett kőkereszt	031	H4	Teljes építmény
12.	Jókai 17.	Kőkereszt	139	H4	Teljes építmény
13.	Jókai utca - Hősikert	I. VH. emlékmű	12/1	H4	Teljes építmény
14.	Jókai utca - Hősikert	Pieta szoborcsoport	12/1	H4	Teljes építmény
15.	Jókai utca - Hősikert	Szent Orbán fa szobor	12/1	H4	Teljes építmény
16.	Homokkomáromi zártkert	Kőkereszt		H4	Teljes építmény

Homokkomárom

Alátámasztó munkarészek
Örökségvédelmi hatástanulmány
Helyi építészeti értékvédelem rendelet

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

Alátámasztó munkarészek
Örökségvédelmi hatástanulmány

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

ORSZÁGOS MŰEMLÉKI VÉDETTSÉGŰ ÉPÍTMÉNY

1.

Cím: Ady Endre u. 2	Hrsz: 039	Védelem: M
---------------------	-----------	------------

Fénykép

Épült: XVIII. Sz. első fele
Funkció: Római katolikus templom és plébániaház
Épület állag: Jó állapotú
Védett érték: Országos műemlék
Törzsszám: 6382, 6383

Leírás:

A XVIII. Század első felében létesített kegytemplomot 1878-ban, majd 1939-40-ben renoválták. Ez alkalommal tárták fel a torony alatti kriptát és nevezték el altemplomnak. Az épület tornya a szetély mögött áll, römök, gúlasisakos. Oszlopos, gazdag díszű főoltárán művészi tartóban Madonna kegyképét – valószínűleg Koblenzből -, valamint Szent Félix vértanú csontvázát őrzik. Rokokó szószéke, tágas kórusa van. A község idegenforgalma éppen a kegytemplom miatt jelentős. Minden hónap 13-án engesztelő zarándoklatot, évente pedig búcsút is tartanak. A templom mellett a volt ferences zárda egyszerű, barokk stílusban készült.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

A jelenlegi hasznosítása megfelelő, beavatkozást nem igényel.

Alátámasztó munkarészek
Örökségvédelmi hatástanulmány

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

ORSZÁGOS MŰEMLÉKI VÉDETTSÉGŰ ÉPÍTMÉNY

2.

Cím: Kossuth Lajos utca 2.	Hrsz: 46	Védelem: M
----------------------------	----------	------------

Fénykép

Épült: XIX. század vége
Funkció: Lakóépület,
gazdasági épületekkel
Épület állag: Közepes állapotú, felújítást igényel
Védett érték: Országos műemlék
Törzsszám: 6780

Törzsszám: 6780

Leírás:

Az épület Szántó Béla (1881-1915) a Tanácsköztársaság hadügyi népbiztosának szülőháza. Mély előkertes, utcára merőleges gerincű, palafedéses, kontyolt, oldalhatáron álló földszintes lakóház, bejárata előtt mellvédes két oszlopos valódi tornáccal. Eredeti állapotában megmaradtak a főépület mellett a melléképületek, valamint egy kerek kút.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

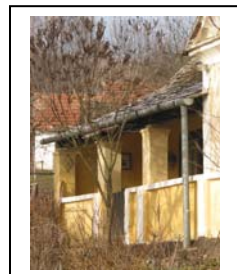
Jelenlegi hasznosítása nem megfelelő, lakatlan. Távlatban művészetek háza lesz.

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

3.

Cím: Jókai utca 21.	Hrsz: 119	Védelem: H1
---------------------	-----------	-------------

Fénykép

Épült: XIX. század vége

Funkció: Lakóépület, gazdasági épületekkel

Épület állag: Jó állapotú

Védendő érték: Teljes épület.

Leírás:

Előkertes, utcára merőleges gerincű, cserépfedéses, oromfalas, oldalhatáron álló földszintes lakóház udvar felőli bejárata előtt tornácos verandával. Utcai homlokzata két ablakos, az osztópárkány feletti oromzatán két szellőző ablakkal. Eredeti állapotában megmaradt a főépület vakolathúzásos gazdag díszítése, a nyíláskeretezés, ablakszemöldök és sarokképzés, bádogozás valamint a kovácsoltvas utcai kerítés, és a melléképületek.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

A jelenlegi hasznosítása lakóépületként megfelelő.

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

4.

Cím: Jókai utca 33.	Hrsz: 113	Védelem: H1
---------------------	-----------	-------------

Fénykép

Épült: 1955
Funkció: Lakóépület tornáccal,
gazdasági épületekkel
Épület állag: Jó állapotú, felújítást
nem igényel
Védendő érték: Teljes épület (főépület
alaprész, szerkezet, homlokzat, tornác)

Leírás:

Előkertes, utcára merőleges gerincű, cserépfedéses, oromfalas, oldalhatáron álló földszintes lakóház, udvar felé néző faragott fa oromzatos tornáccal. Utcai homlokzata két ablakos, az osztópárkány feletti oromzatán két keretes szellőző ablakkal, évszámmal. Eredeti állapotában megmaradt a főépület ablakainak különleges nyílászorozat, ablakszemöldök és sarokképzés valamint a bejárat előtti gazdagon faragott, két oszlopos tornác.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

Jelenlegi hasznosítása lakóépületként megfelelő.

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

5.

Cím: Jókai utca 43.	Hrsz: 37	Védelem: H1
---------------------	----------	-------------

Fénykép

Helyszínrajz

Épült:	1930
Funkció:	Lakóépület, gazdasági épületekkel
Épület állag:	Jó állapotú, felújítást igényel
Védendő érték:	Teljes épület

Leírás:

Előkeres, utcára merőleges gerincű, cserépfedéses, oromfalas, oldalhatáron álló földszintes lakóház udvar felé néző keresztzárnyal. Utcai homlokzata két ablakos, az osztópárkány feletti oromzatán két keretes szellőző ablakkal. Eredeti állapotában megmaradt a főépület ablakainak különleges ablak díszítése, a nyíláskeretezés, ablakszemöldök és sarokképzés.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

Jelenlegi hasznosítása lakóépületként megfelelő.

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

6.

Cím: Homokkomáromi zártkert	Hrsz:	Védelem: H2
-----------------------------	-------	-------------

Fénykép

Épült: 1930
Funkció: Pince gazdasági épület
Épület állag: Közepes állapotú, felújítást igényel
Védendő érték: Utcai homlokzat

Leírás:

Előkertes, utcára merőleges gerincű, cserépfedéses, oromfalas, oldalhatáron álló földszintes pince épület. Utcai homlokzata két ablakos, az osztópárkány feletti oromzatán két keretes szellőző ablak, közötti évszám. Eredeti állapotában megmaradt a főépület ablakainak, zsalujának különleges díszítése, a nyílászervezés, ablakszemöldök tobozos, leveles motívuma és a sarokképzés.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

Jelenlegi hasznosítása pince épületként megfelelő. A tervezett tájpark borút útvonalába bekapcsolható, mint építészeti érték.

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

7.

Cím: Homokkomáromi zártkert	Hrsz:	Védelem: H2
-----------------------------	-------	-------------

Fénykép

Épült: 1928
Funkció: Pince gazdasági épület
Épület állag: Közepes állapotú, felújítást igényel
Védendő érték: Utcai homlokzat

Leírás:

Utcára merőleges gerincű, cserépfedéses, oromfalas, oldalhatáron álló földszintes pince épület a zártkertben. Utcai homlokzata két ablakos, az osztópárkány feletti oromzatán két keretes szellőző ablakkal.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

Jelenlegi hasznosítása pince épületként megfelelő. Az épület a tájpark útvonalába kapcsolható, mint építészeti érték.

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

8.

Cím: Alsó Csinga	Hrsz:	Védelem: H2
------------------	-------	-------------

Fénykép

Épült:	1933
Funkció:	Pince gazdasági épület
Épület állag:	Közepes állapotú, felújítást igényel
Védendő érték:	Utcai homlokzat, nyílászárók

Leírás:

Utcára merőleges gerincű, cserépfedéses, oromfalas, oldalhatáron álló földszintes épület. Szerkezete borona vázas, utcai homlokzata kisméretű téglából készült. Főhomlokzata két ablakos, az osztópárkány feletti oromzatán három szellőző nyílással, évszámmal. Eredeti állapotában megmaradt a főépület ablakainak az oromfal, és osztópárkány különleges díszítése, a nyíláskeretezés, ablakszemöldök és sarokképzés, nyílászárók.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

Jelenlegi hasznosítása megfelelő. A tájpark-borút útvonalába kapcsolható építészeti érték.

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

9.

Cím: Alsó Csinga	Hrsz:	Védelem: H2
------------------	-------	-------------

Fénykép

Épült: 1933
Funkció: Pince gazdasági épület
Épület állag: Rossz állapotú, felújítást igényel
Védendő érték: Utcai homlokzat

Leírás:

Utcára merőleges gerincű, cserépfedéses, oromfalas, oldalhatáron álló földszintes épület. Szerkezete hagyományos, régi nagyméretű téglából készült. Főhomlokzata két ablakos, zsalugáteres, oromzatán két szellőző ablakkal. Eredeti állapotában megmaradt a főépület ablakainak az oromfal különleges díszítése, a nyílászkeretezés, ablakszemöldök, nyílászárók.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

Jelenlegi hasznosítása megfelelő. A tájpark-borút útvonalába kapcsolható építészeti érték.

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

10.

Cím: Alsó Csinga	Hrsz:	Védelem: H2
------------------	-------	-------------

Fénykép

Épült:	XX. század
Funkció:	Útmenti feszület
Épület állag:	Közepes állapotú, felújítást igényel
Védendő érték:	Utcai homlokzat

Leírás:

Utcára merőleges gerincű, cserépfedéses, oromfalas, oldalhatáron álló földszintes épület. Szerkezete hagyományos, régi nagyméretű téglából készült. Főhomlokzata az osztópárkány alatt két ablakos, ablakszárnyak között ráccsal, oromzatán két keretezett szellőző ablakkal. Eredeti állapotában megmaradt a főépület ablakainak az oromfal különleges díszítése, a nyílászervezés, ablakszemöldök, nyílászárók.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

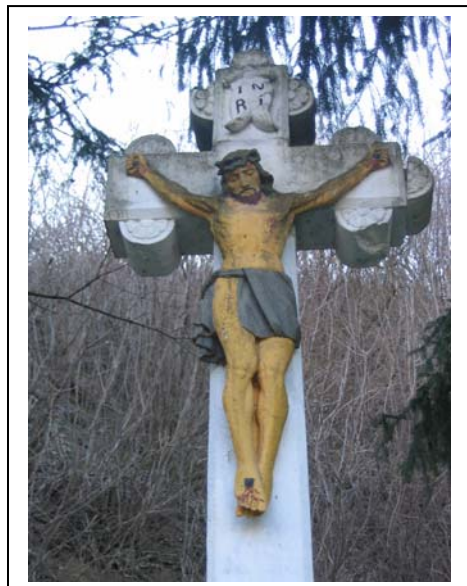
Jelenlegi hasznosítása megfelelő. A tájpark-borút útvonalába kapcsolható építészeti érték. Eredeti színezését helyre kellene állítani.

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

11.

Cím: Petőfi utca	Hrsz: 031	Védelem: H4
------------------	-----------	-------------

Fénykép

Épült: XX. század
Funkció: Útmenti feszület
Épület állag: Közepes állapotú
Felújítást igényel
Védendő érték: Teljes építmény

Leírás:

Útmenti kőkereszt a kegytemplomhoz vezető út elején a Petőfi utcán a temető alatt. A kereszt magas talapzatán Madonna dombormű található. A Krisztus szobor és a Madonna dombormű paraszt barokk kialakítással festett. A kőkereszt kovácsoltvas ráccsal van elkerítve.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

A jelenlegi hasznosítása megfelelő, felújítást igényel. Környezetében a növényzet ritkítása javasolt.

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

12.

Cím: Jókai utca 17.	Hrsz: 139	Védelem: H4
---------------------	-----------	-------------

Fénykép

Épült: 1954.
Funkció: Kőkereszt
Épület állag: Jó állapotú
Védendő érték: Teljes építmény

Leírás:

Hálából Isten dicsőségére állíttatta 1954-ben a Hohl család a magas talapzaton álló kőkeresztet. A feszület két oldalán Madonna szobrok vannak elhelyezve. A feszület szürke a szobrok fehér színnel színezettek. Védettségre javasolt sajtóságos elhelyezése és történeti értéke mellett.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

A jelenlegi helye megfelelő.

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

13.

Cím: Jókai utca, Hősi kert	Hrsz: 12/1	Védelem: H4
----------------------------	------------	-------------

Fénykép

Épült: XX. század közepe
Funkció: I. VH. emlékmű
Épület állag: Jó állapotú
Védendő érték: Teljes építmény

Leírás:

A falu központjában kialakított Hősi kertben található a II. Világháború elesettjeinek emlékére emelt kovácsoltvas emlékmű, szövegmezőjében az elesettek névsorával.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

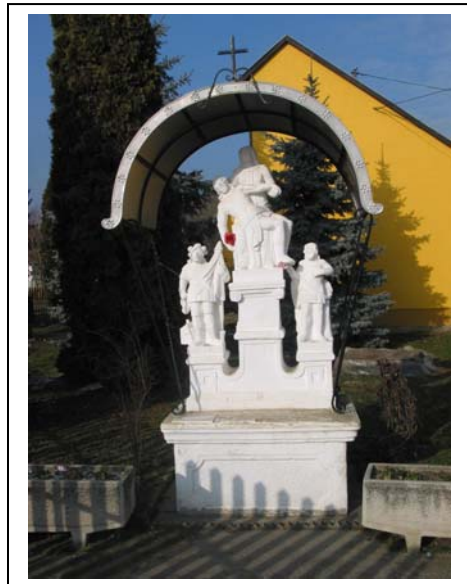
A jelenlegi hasznosítása megfelelő.

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

14.

Cím: Jókai utca, Hősi kert	Hrsz: 12/1	Védelem: H4
----------------------------	------------	-------------

Fénykép

Épült: XX. század eleje
Funkció: Pieta szoborcsoport
Épület állag: Jó állapotú
Védendő érték: Teljes építmény

Leírás:

A falu központjában a Hősi kertben elhelyezett Pieta szoborcsoport magas talapzaton áll. Középen magasodik a Szűzanya a halott Jézussal, két oldalán kisebb talapzaton Szent Flórián a tűzoltók védőszentje és Szent Vendel a pásztorok, állattartók védőszentje szobrai találhatóak. A kőszobor fehérre festett. A szoborcsoportot acél tartószerkezetű félköríves bádog tető védi az időjárástól.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

A jelenlegi hasznosítása megfelelő.

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

15.

Cím: Jókai utca, Hősi kert	Hrsz: 12/1	Védelem: H4
----------------------------	------------	-------------

Fénykép

Épült: 1992.
Funkció: Fa szobor
Épület állag: Jó állapotú
Felújítást nem igényel
Védendő érték: Teljes építmény

Leírás:

A falu központjában 1992-ben állították fel téglalapozaton a majdnem élet nagyságú Szent Orbán szobrot, a szőlőtermelők védőszentjének fa faragású szobrát. A szobor a Hősi kert helyi védelemre javasolt része.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

A jelenlegi hasznosítása megfelelő, felújítást igényel.

HOMOKKOMÁROM TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

HELYI ÉRTÉKVÉDELMI KATASZTER

16.

Cím: Homokkomáromi zártkert	Hrsz:	Védelem: H4
-----------------------------	-------	-------------

Fénykép

Épült: XX. század eleje
Funkció: Útmenti feszület zártkertben
Épület állag: Jó állapotú
Védendő érték: Teljes építmény

Leírás:

A zártkertben a hegyi utak csatlakozásánál található útmenti kőkereszt, magas talapzaton áll. A talapzat tetején a kereszt előtt Madonna szobor áll. A Krisztus szobor és a Madonna festett.

Hasznosítási és korrekciós javaslat:

A jelenlegi hasznosítása megfelelő.

**KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
RÉGÉSZETI SZAKTERÜLETI RÉSZ**

HOMOKKOMÁROM

Készült: Homokkomárom község településrendezési tervéhez
Megrendelő: Berczeli Emília tervező
Készítette: Tokai Zita Mária régész

2005. április 11.

Tartalomjegyzék:

I. A tanulmány tárgya	3
II. Törvényi környezet	3
III. Vizsgálat – értékelés	8
1. Régészeti örökség, történeti áttekintés	8
2. Természet, táj, tájhasználat – településhálózat és településszerkezeti összefüggések	11
3. Védettségek	11
4. Az örökségi értékek elemzése	12
5. Területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében	13
IV. Változtatási szándékok	14
1. Településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás	14
V. Hatáselemzés a különböző hatásterületek kijelölésével – hatásvizsgálat és javaslatok	14
1. Természeti, táji hatások	14
2. Régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei	14
3. Folyamatok iránya, visszafordíthatósága	18
4. Kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei	18
VI. Összefoglaló	19
Régészeti érintettség és a tervezés	20
A HÉSZ-be javasolt szövegrész	20
Nyilatkozat	22
Melléklet:	
Homokkomárom községben található ismert régészeti lelőhelyek területei (M= 1: 10 000)	

I. A tanulmány tárgya

Homokkomárom Község Önkormányzata a jogszabályi előírásoknak megfelelően hosszú távra szóló Településrendezési Tervet készített. Ehhez a 2001. évi LXIV. törvény 66. § (2) bekezdés alapján kulturális örökségvédelmi hatástanulmány szükséges, mely a 4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet 5. § (2) bekezdés értelmében az 1997. évi LXXVIII. törvény 9. § (3) bekezdése alapján véleményezésre megküldendő tervek kötelező alátámasztó munkarésze. A jelen régészeti tanulmány a rendelkezésünkre bocsátott térképen jelölt területeket foglalja magába.

Jelen munkát a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény alapján szerzői jogvédelem illeti meg. A közölt adatok szerződéstől eltérő célra való felhasználása, a régészeti lelőhelyekre és a régészeti érdekű területekre vonatkozó adatok nyilvánosságra hozása vagy továbbadása harmadik fél számára csak a szerző engedélyével, a 17/2002. (VI.21.) NKÖM rendelet 7. §, valamint a 47/2001. (III.27.) Kormányrendelet szabályai szerint történhet.

II. Törvényi környezet:

(A vonatkozó hatályos jogszabályok és tartalmuk, azaz a régészettel érintett területeken követendő eljárás, jogok és kötelezettségek)

A régészeti lelőhelyekre, a régészeti kutatásra és a régészeti leletekre vonatkozó főbb jogszabályok:

2001. évi LXIV. törvény – örökségvédelmi törvény

1997. évi CXL. törvény, különösen a 38-49. § - múzeumi törvény

1996. évi LIII. törvény, kifejezetten a 23. és a 28. § - természetvédelmi törvény

(táji értéként a halomsírok és a földvárak *ex lege* védelem alatt állnak)

1979. évi 2. törvényerejű rendelet – kulturális javak jogtalan átruházásáról
218/1999. (XII. 28.) Kormányrendelet – szabálysértésekről
47/2001. (III. 27.) Kormányrendelet – múzeumokban folytatható kutatásról
190/2001. (X. 18.) Kormányrendelet – Kulturális Örökségvédelmi Hivatalról
191/2001. (X. 18.) Kormányrendelet – örökségvédelmi bírságról
20/1999. (XII. 26.) NKÖM rendelet – szakfelügyelet rendjéről
16/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet – örökségvédelmi hivatal eljárásrendjéről
17/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet – kulturális javak kiviteli szabályairól
18/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet – régészeti feltárásokról
4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet – örökségvédelmi hatástanulmányról
BTK vonatkozó paragrafusai (157, 216/b, 316, 324, 325. §) – örökségi értékek kárára elkövetett veszélyeztetés, rongálás, megsemmisítés

Általában a 2001. évi LXIV. törvény és végrehajtási rendeletei alapján kell eljárni. Ennek alapján a régészeti területeket három kategóriába lehet besorolni:

1. Fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhelyek
2. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek
3. Régészeti érdekű területek

1.) Védett régészeti területek esetében:

2001. évi LXIV. tv. 63. § (2) bekezdés a) pont

Védett régészeti területen bármilyen, a talajt 30 cm-nél mélyebben bolygató tevékenység végzéséhez a KÖH hatósági engedélye szükséges függetlenül az adott beruházást egyébként engedélyező államigazgatási szerv engedélyétől. A KÖH határozatának hiányában semmilyen munka nem végezhető. Egyebekben mindenben az adott területre a régészeti védelmet elrendelő miniszteri rendeletben (a korábbiak esetében határozatban) foglaltakat kell követni és betartani.

Régészeti védelmet (fokozott és kiemelt védési besorolásban) bárki kezdeményezhet a KÖH területileg illetékes regionális irodájánál vagy a Nyilvántartási és Tudományos Igazgatóságán. A védési eljárást a Hivatal folytatja le, a védelem kimondásáról a NKÖM dönt miniszteri rendelet formájában.

2.) Nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében:

2001. évi LXIV. tv. 11. §

A régészeti lelőhelyek e törvény erejénél fogva általános védelem alatt állnak.

2001. évi LXIV. tv. 63. § (2) bekezdés a) és (4) bekezdés a) pontjai

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében minden az eddigi használattól eltérő hasznosításhoz, építkezéshez, a talaj bolygatásával járó tevékenység végzéséhez a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal előzetes (hatósági vagy szakhatósági) engedélye szükséges.

2001. évi LXIV. tv. 65. § (1) bekezdés

Az engedélyezési eljárás miatt célszerű már a tervezés előtt a Hivatal előzetes nyilatkozatát kérni, hogy az adott beruházáshoz, hasznosításhoz (pl. építkezés, művelési ág változtatása, halastó kialakítása, stb.) hozzá fognak-e járulni, s ha igen, akkor milyen feltételekkel. Így a később megvalósíthatatlannak minősülő fölösleges tervezést, illetve a feltárás miatt történő nem várt időbeli csúszás és költségnövekedés kiküszöbölhető vagy előre kalkulálható lesz.

2001. évi LXIV. tv. 22. § (1)-(2) bekezdések

A földmunkával járó fejlesztésekkel a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal által nyilvántartott régészeti lelőhelyeket – a (2) bekezdésben meghatározottak kivételével – el kell kerülni. Ha a lelőhely földmunkával való elkerülése a fejlesztés, beruházás költségeit aránytalanul megnövelné,

vagy a beruházás máshol nem valósítható meg, a beruházással veszélyeztetett területet előzetesen fel kell tární.

2001. évi LXIV. tv. 22. és 23. §; 18/2001 NKÖM rendelet 14. §

A beruházás feltételeként adott esetben előírt régészeti feltárás költségei mindig a beruházót terhelik, mivel az ő érdeke a már ismert lelőhely megbolygatása. A régészeti feltárásra vonatkozó szerződést a beruházónak minden esetben a területileg illetékes múzeummal kell megkötnie. Ez általában a megyei, egyes területeken a helyi, városi múzeum. A szerződés érvényességéhez a Hivatal jóváhagyása szükséges. Magát a feltárást bármelyik, a régészeti feltárások végzésére jogosult intézmény elvégezheti, amennyiben a szerződő felek erről megállapodásra tudnak jutni. A feltárásra jogosult intézményeket a *18/2001. (X.18.) NKÖM rendelet 2. §* sorolja fel.

Nyilvántartott régészeti lelőhelyen a lelőhely jelenlegi használati módját csak akkor kell korlátozni, ha annak folytatásától a lelőhely súlyosan károsodhat, vagy fennáll a megsemmisülés veszélye. Ugyanez vonatkozik az ott a Hivatal hozzájárulásával végzett tevékenységekre is: amennyiben ennek során előre nem kalkulálható örökségvédelmi érdek merül fel, vagy nem várt jelenség mutatkozik, a végzett tevékenységet korlátozni kell. A Hivatalnak a munka felfüggesztése esetén lehetősége van kártérítés fizetésére, kisajátítás kezdeményezésére, vagy régészeti védelem megindítására.

2001. évi LXIV. tv. 82-85. §; 191/2001 Kormányrendelet

A régészeti lelőhelyben vagy a leletekben okozott kár, illetve ezek megsemmisítése büntetendő cselekmény, a BTK hatálya alá esik, továbbá örökségvédelmi bírság kirovását eredményezi. A nyilvántartott régészeti lelőhelyek a III. kategóriába tartoznak, vagyis a bírság a kötelezettségzegés vagy a károkozás mértéke szerint 10 ezer forinttól 25 millió forintig terjedhet.

3.) Régészeti érdekű területek, továbbá valamely tevékenység során bárhol újonnan észlelt régészeti lelőhely előkerülése esetében:

2001. évi LXIV. tv. 7. § 14. pont

Régészeti érdekű területnek számít minden olyan területrész, ahol régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető. Így ide kell sorolni minden talajbolygatással járó tevékenység végzésére kiszemelt területet is. E területekre ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a beruházás során nem várt módon előkerülő régészeti leletekkel és objektumokkal fedett területekre. Az ilyenkor követendő eljárásban a helyi önkormányzat is feladatot kap.

2001. évi LXIV. tv. 24. és 25. §; 18/2001 NKÖM rendelet 15. §

Amennyiben ezeken a nem ismert vagy hivatalosan nem nyilvántartott régészeti lelőhelyeken régészeti jelenség vagy lelet kerül elő, a végzett tevékenységet abba kell hagyni, és a helyszín vagy lelet őrzése mellett értesíteni kell a jegyzőt, aki a területileg illetékes múzeum és a KÖH szakmai bevonásáról köteles gondoskodni. A bejelentési kötelezettség a felfedezőt, az ingatlan tulajdonosát, az építtetőt és a kivitelezőt egyaránt terheli! A múzeum 24 órán belül írásban köteles nyilatkozni a munka folytathatóságáról. A szükséges beavatkozás költségeit – amennyiben időközben a KÖH nem regisztrált lelőhelyet a helyszínen – a feltárássra jogosult intézmény köteles állni.

2001. évi LXIV. tv. 26. §; 18/2001 NKÖM rendelet 16. §

A lelet, illetve a lelőhely bejelentőjét jutalom illeti meg, amely nemesfémek esetében nem lehet kisebb a beszolgáltatott lelet nemesfémtartalmának piaci értékénél. A nyilvántartásban nem szereplő régészeti lelőhelyben vagy az onnan származó leletekben okozott kár, illetve ezek megsemmisítése ugyancsak büntetendő cselekmény, BTK hatálya alá esik.

4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet:

A Hivatal a rendeletben foglalt esetekben és tartalommal örökségvédelmi hatástanulmány elkészítéséhez kötheti szakhatósági állásfoglalásának megadását. Ez vonatkozik egyrészt a már ismert lelőhelyekre, másrészt a nagyobb területet érintő beruházásokra bármely területen. A tanulmány elkészítése a beruházót terheli, készítésére a nevezett rendeletben feljogosítottak vállalkozhatnak.

2001. évi LXIV. törvény 66. § (2) bekezdés alapján készítendő hatástanulmányok tartalmi követelményeit részletesen tartalmazza a *4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet* melléklete. Ugyanezen rendelet értelmében a hatástanulmány régészeti szakterületi részét csak felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkező személy készítheti. A hatástanulmány készítője jogosultságán túl egyben nyilatkozik arról is, hogy a tervezett megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak.

III. Vizsgálat – értékelés

1. Régészeti örökség, történeti áttekintés

1997-ben jelent meg Balla Lőrinc: Új hazában című műve, amely Homokkomárom mellett Fűzvölgy, Hosszúvölgy, Korpavár, Magyarszentmiklós és Obornak történetét mutatja be. E mű a településre vonatkozó történeti és néprajzi forrásokat tárta fel és foglalta össze. A község közigazgatási területén teljes régészeti topográfia nem történt, így a település régészeti örökségét illetően a szórványosan rendelkezésünkre álló adatok használhatók fel.

A község területéről az elmúlt évtizedek során több régészeti lelet és lelőhely vált ismertté elsősorban dr. Horváth László régész, a területileg illetékes nagykanizsai Thúry György Múzeum igazgatójának topográfiai munkája eredményeként. A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal nyilvántartásában jelenleg

7 lelőhely szerepel. Ezek közül az egyik egy barokk időkre tehető gyerek sírja, amely újkori, így nem tekinthető régészeti lelőhelyeknek. A KÖH nyilvántartásban tévesen szerepel annak a lelőhelynek a helyszíne, ahol a föld tulajdonosának – Kucs József – elbeszélése szerint az 1950-es évek elején egy római homokkő lapokból összeállított sírláda került napvilágra. Ez nem a falu K-i településszélén, hanem az ÉNy-i részén került elő. Ugyanott helyszíni szemle során rézkori és kelta töredékeket is találtak. A község közigazgatási területe a történelem több korszakában is lakott volt. Először az őskor idején telepedtek le ezen a területen: a java rézkori Balaton-Lasinja kultúra idejére több településnyom is datálható, majd pedig a késő vaskorból kerültek napvilágra leletek. Ezt követően a római korból ismerünk leletanyagot. A népvándorláskor időszakában nem utal semmilyen lelet vagy régészeti jelenség megtelepedésre. Az Árpád-korból és a középkorból – ez utóbbi időszakból telep, út, templom és temető ismert – már nem csak régészeti leletek vannak Homokkomárom területéről, hanem írott forrásokban is szerepel.

A község közigazgatási területén belül több helyszínen is volt feltárás. A Homoki-patak árterétől mintegy 35 méterre egy 320x155 méteres szondában Horváth László 1978-ban egy nagyjából téglalap alakú tűzhelyet és a hozzátartozó tüzelőgödrt tárt fel, amit a felszínen talált kerámiatöredékek alapján késővaskorra datált. 1999 nyarán végeztek feltárást a kolostor kertjében, ahol egy feltehetőleg barokk időre – ez már nem tekinthető régészeti kornak – datálható gyerek sírját tárták fel.

A település neve valószínűleg a Kamar szláv eredetű személynévből származik, előtagja pedig a homokos talajra utal. 1293-ban *Kamar*, majd *Humukcamar*, *Humukkomar* alakban fordul elő, 1385-ben pedig *Homokkomar* alakban. Homokkomáromnak 1786 óta nevezik a települést.

1263-ból ismerjük a településről szóló első adatot, mikor IV. Béla házat építtetett, hogy hospeseket telepíthessen be. Már az Árpád-korba egyházas hely volt, téglatemploma a falutól keletre állt. Plébánosát az írott források csak 1477-

ben és 1550-ben említik, mint világi papokat. 1626-ban már 3 temploma és 2 kolostora van.

A 15-16. században több nemesi család, köztük a Damonyai, Semjén, Bödi, Czakó, Kola, Kovács, Sényei család lakta. A Damonyaiaknak itt nemesi kúriája, több halastava és szőlőhegyei voltak, ebből is következik, hogy jelentős település volt. Gazdaságuk alapját a szőlőművelés adta, ez derült ki a fennmaradt, elsősorban hatalmaskodásokról és birtokperekről szóló iratokból. A törökök többször felégették a falu, de mindig újratelepült, mert a jó domborzati viszonyoknak köszönhetően a lakosság el tudott bújni az erdőkben és a völgyekben. 1546-ban Damonyai Pétert Konstantinápolyba vitték, váltságdíjára a család kénytelen volt több jobbágytelket elzálogosítani. Még 1598-ban is 10 ház áll a településen. Kanizsa 1600-ban török kézre került, mely után a vidéket feldúlták, kifosztották, így a vár közelében fekvő települések – köztük Homokkomárom – is, ahova a török portyák akár naponta eljutottak teljesen elnéptelenedtek, elpusztultak. A török hódoltság alatt pusztá, amelyet nagyrészt a kanizsai pasa használt, de voltak keresztény földesurai is pl. a pápai Lőrinte család. Lőrinte János gondviselőjére, Pacsay Zsuzsannára hagyományozta Homokkomárom és Szentmiklós pusztáját más ingatlanokkal együtt. Pacsay Zsuzsanna a zalaegerszegi Bedő Szabó Mártonnak és utódainak adta el az öröklött területeit 200 forintért. Bedő 1695-ben 12 évi szabadsággal adta ki a homokkomáromi szőlőhegyet kanizsai lakosoknak betelepítésre azzal, hogy a 12 év letelte után cenzust és tizedet fizetnek. Bedő Szabó és fiai több Lőrinte birtokot is összevásároltak és az obornaki, valamint szentmiklósi birtokrészekkel együtt eladták azt 1800 forintért báró Schenkendorf Farkas Kristóf kanizsai várkapitánynak. Sem neki, sem pedig később özvegyének nem sikerült az elnéptelenedett területeket betelepíteni, így 1717-ben eladta azt báró Esch Ferenc császári és királyi ezredesnek. Ő a koblenzi Metternich-udvarházban levő titkos toborzó irodán keresztül svábokkal tudta benépesíteni a vidéket, mely során 1722-ben 8 család érkezett Homokkomáromba. Ekkor hozzáláttak egy

templom megépítéséhez is, ám ezt már csak a birtok új tulajdonosa, gróf Batthyány Lajos fejezte be. Batthyány 1744-ben Mária Teréziától királyi adományként kapta meg Homokkomáromot a környéken levő nagybirtokkal.

Zsigárd major ma Homokkomárom része. Zsigárd falu először 1460-ban fordul elő írott forrásban. Sokáig Kanizsai-birtok volt és a török időkben pusztult el.

2. Természet, táj, tájhasználat – településhálózat és településszerkezeti összefüggések

Homokkomárom Zala megye DK-i részén, Nagykanizsától 11 km-re ÉNy-ra kerül el. Határában a holocén korszak meleg-száraz időszakában a völgytalp magasabbra kiemelkedő homokdombjain mozgásba lendült a homok. A szélbordás-madékkerincses dombok legszebb példái e térségben találhatók. Határának nyugati része szőlőhegyekkel borított, keleti része pedig sík terület erdő, szántó, legelő.

Fontos közlekedési út nem megy át a településen, de a Nagykanizsát Zalaegerszeggel összekötő 74-es útról bekötőút vezet a faluba. A település a domborzati viszonyokat követve egy megközelítőleg észak-déli tengely – Jókai Mór út –, valamint a Homoki-patak mentén kerül el. A településszerkezet az 1722-es betelepítés nyomán alakult ki.

Belterületét három régészeti lelőhely érinti: a 2. számú és a 3. számú lelőhely egésze, valamint a 4. számú lelőhely nyugati fele.

3. Védettségek

- Régészetiileg védett területek:

A település közigazgatási határain belül külön rendeletben fokozottan vagy kiemelten régészetiileg védetté nyilvánított lelőhely nem található.

4. Az örökségi értékek elemzése

- *Nyilvántartott régészeti lelőhelyek és környezetük:*

A régészeti lelőhelyek jellegéből adódóan a teljesen pontos lokalizáció, még inkább a pontos kiterjedés általában nem határozható meg csupán a felszíni jelenségek alapján. A lelőhelyek méreteiről, intenzitásukról és jelentőségükről csak a feltárások után tudunk pontos információkkal szolgálni. Egyes, jó földrajzi adottságokkal rendelkező helyszíneken több időszakban is megtelepedtek az emberek.

Az eddigi topográfiai munkák során a következő korú és jellegű lelőhelyek váltak ismertté:

- őskori, de azon belül nem meghatározható korú telepek
- java rézkori Balaton-Lasinja kultúra telepei
- késő vaskori, kelta telepek
- római kori temető
- Árpád-kori település
- középkori templom, temető, út és település

Az adattári és szakirodalmi adatok tükrében a jelenleg ismert régészetileg érintett területek az alábbiak:

lelőhely sorszáma	Helyrajzi számok	fejlesztési terület	lelőhely állapota	várható jelentőség
1.	014/4, 014/5, 014/6	nem érinti változtatás	bolygatás esetén feltárást igényel	3 = helyi jelentőségű
2.	46, 47, 49-52, 107, 110-113, 115	lakóterületbe akarják vonni	bolygatás esetén feltárást igényel	2 = helyin túlmutató jelentőségű
3.	11-27, 023/3	nem érinti változtatás	bolygatás esetén feltárást igényel	3 = helyi jelentőségű
4.	026, 027, 046, 048	lakóterületbe akarják vonni	bolygatás esetén feltárást igényel	3 = helyi jelentőségű

lelőhely sorszáma	Helyrajzi számok	fejlesztési terület	lelőhely állapota	várható jelentőség
5.	051/2, 058/1, 059	nem érinti változtatás	bolygatás esetén feltárást igényel	3 = helyi jelentőségű
6.	093/4-5	nem érinti változtatás	bolygatás esetén feltárást igényel	3 = helyi jelentőségű
7.	1145-1146	nem érinti változtatás	bolygatás esetén feltárást igényel	3 = helyi jelentőségű

-Régészeti érdekű terület:

Ide kell sorolni minden, az egykori és mai vízfolyások és nagyobb árkok mentén fekvő lankás domboldalak területét. Régészeti érdekű területek a középkori falvak feltételezett helyei is.

5. Területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében

A jelenlegi területhasználat és területi állapot – mezőgazdasági művelés, azon belül többnyire szántás – a kulturális örökség régészeti elemeit nagymértékben érinti. A régészeti lelőhelyeket a talajművelés súlyosan károsította és továbbra is veszélyezteti. Az ismert lelőhelyek esetében a tájékozatlanság és a tájékozódás lehetőségének elmulasztása (!) következtében ez már eddig is nagyfokú pusztítást eredményezett. Amennyiben a mezőgazdasági területeken fennmarad az intenzív talajforgató művelés, vagyis a szántás, akkor ez a pusztulás is folytatódik, hosszú távon pedig megsemmisülést eredményez.

IV. Változtatási szándékok

1. Településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás

A rendelkezésre bocsátott településszerkezeti terv (térkép) alapján a település területén jelentős területhasználati változás van tervbe véve: több helyszínen lakóterület bővítés, ún. településközpont vegyes terület (polgármesteri hivatal, presszó, vegyes bolt, orvosi rendelő, Szántó Béla alkotóház), valamint kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területek kialakítása, különleges területek (kegytemplom, zarándokház, kemping) létrehozása és közpark (látványtó, sport- és pihenőterület) fejlesztése. Ezek közül kettő nyilvántartott lelőhelyet érint.

V. Hatáselemzés a különböző hatásterületek kijelölésével – hatásvizsgálat és javaslatok

1. Természeti, táji hatások

A régészeti lelőhelyekre új természeti vagy táji hatások nem várhatók.

2. Régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei

Sem az egyes lelőhelyek jelentősége, sem az akkut veszélyeztetés nem indokolja jelenleg egyetlen lelőhely védelemre vonatkozó felterjesztését sem.

Az egyes régészeti lelőhelyek nagyrészt jól hozzáférhetőek a kutatás számára, tervezett feltárásukat jelenleg azonban semmi nem indokolja. Beruházást megelőző régészeti kutatás azonban minden területen lehetséges.

A rendelkezésre bocsátott településszerkezeti tervben (térképen) szereplő változtatási szándékok régészeti lelőhelyeket érintenek. Homokkomárom északi részén lakóterületet akarnak fejleszteni, amely a 2. számú régészeti lelőhely egész területét érintené, a település délkeleti részén tervezett lakóterületi bővítése egy része pedig a 4. számú lelőhely déli részét semmisítené meg. A földmunkákkal járó építkezések megbolygatják a régészeti rétegeket, melyek következtében a lelőhely elpusztul. Javasolt, hogy változtassanak a terveken és a régészeti lelőhelyeken ne tervezzenek építkezéseket. Amennyiben a beruházás helyszínén nem tudnak változtatni, a beruházás feltételeként szükségessé váló régészeti feltárás költségei mindig a beruházót terhelik, mivel az ő érdeke a már ismert lelőhely megbolygatása (*2001. évi LXIV. tv. 22. és 23. §; 18/2001 NKÖM rendelet 14. §*).

A helyi, önkormányzat által rendeletben kimondott régészeti védelemnek csak abban az esetben van értelme és létjogosultsága, ha az egyes területek számára az éppen hatályos jogszabályokban biztosítottnál erősebb védelmet garantál. Ez különösen a régészeti érdekű területek esetében jelenthet átmeneti megoldás arra az időszakra, amíg az érintett terület régészeti lelőhellyel való érintettsége egyértelműen kiderül. A településen helyi védelemre jelenleg nem javasolunk területeket.

Régészeti szempontból alapvetően fontos, hogy minden egyes nyilvántartott lelőhelyet érintő munkálat esetében, továbbá minden olyan esetben, amikor váratlanul régészeti lelet vagy jelenség kerül elő, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH) – és ez utóbbi esetben a területileg illetékes múzeumot is – értesíteni kell. A beruházások esetében a szükségessé váló régészeti feltárások költségét a beruházónak kell állnia, a váratlanul előkerülő lelőhelyek kapcsán szükséges mentő feltárások jelentős időkiesést okozhatnak egy-egy beruházás során. Ennek elkerülése érdekében szükséges az előrelátó tervezés, valamint a fejlesztések során a régészeti pluszköltségek tervezése.

Homokkomárom esetében a község külterületein vannak régészeti lelőhelyekkel érintett területek, melyek zöme szántóterület. A lelőhelyek megmaradása nagyban függ attól, hogy a jelenlegi veszélyeztetés – a rendszeres szántás – folytatódik-e, vagy a lelőhellyel érintett földrészeket más, bolygatással nem járó művelésre vagy hasznosításra térnek át. A szántás – különösen a mélyszántás és a talajlazítás – folyamatos állagromlást okoz az érintett lelőhelyekben, tartós, több évtizedes ilyen jellegű használat során pedig teljes megsemmisüléssel fenyeget. Ezeken a területeken a szántóként való használatot, mint az eddigi használati módot, az esetek többségében korlátozni ugyan nem szükséges, de javasolt a művelési ág megváltoztatása olyan módon, hogy az a lelőhelyek tartós és további romlással nem járó fennmaradását garantálja: javasolt a gyep művelési ág és ennek megfelelően a füvesítés utáni kaszálóként vagy legelőként való hasznosítás bevezetésének megfontolása. A gyep, rét, legelő művelések a régészeti lelőhelyek állapotának háborítatlan megőrzése szempontjából kifejezetten kedvezőek. Épp ezért törekedni kell a felületek megőrzésére és lehetséges kiterjesztésére a régészeti lelőhelyeken és környezetükben.

A felszínen is látható, szétszántott leletek és jelenségek által mutatott súlyos károsodottság, végső megsemmisülés-közeli állapot jelen ismereteink szerencsére egyik lelőhely esetében sem áll fenn.

Bár a jelen használat nem veszélyeztet közvetlen pusztulással, de hosszú távon súlyos károkat okoz, ezért javasolt annak megváltoztatása. Ugyanakkor bármilyen újabb beruházás – pl. alagcsövezés, meliorizálás, talajlazítás, csatornaásás, homok-, agyag-, vagy földbányászás, magas- vagy mélyépítés, útépítés, stb. – jelentős károkat okozhat a lelőhelyeken, ezért ezek a tevékenységek minden esetben a Hivatal előzetes szakhatósági engedélyéhez kötöttek. A Hivatal saját hatáskörében mérlegeli a tervezett beruházás és az általa a régészeti örökségben keletkező visszafordíthatatlan folyamatok arányát, viszonyát, majd a jogszabályokkal összhangban ezek alapján engedélyezi,

kikötésekkel – pl. a beruházó költségére történő megelőző feltárás vagy régészeti felügyelet elrendelésével engedélyezi, vagy elutasítja az engedélykérelmet. Mindezek alapján a lelőhelyekkel érintett területeket érdemes az ipari vagy építési területek kijelölésénél mellőzni.

Előzetes hozzájárulás nélkül földmunka vagy fatelepítés nem végezhető. A kert, szőlő, vagy gyümölcsös kialakítása, illetve erdő telepítése többnyire jelentős veszélyt jelenthet a régészeti lelőhelyre nézve, ugyanis a szőlő és kertműveléshez, illetve az erdőgazdálkodáshoz általában kapcsolódó műveletek – pl. rigolírozás, szőlőirtás, új ültetvény telepítése, fásítás, tuskózás – a lelőhelyek részbeni bolygatásával vagy megsemmisítésével járhatnak. E tevékenységeket ezért lehetőleg kerülni kell. A jelenlegi területhasználatok módosításához ezért javasolt a KÖH előzetes állásfoglalásának beszerzése. A belterületi, vagy egyéb beépített területrészekben azok az építési munkálatok, melyek a talajt 30 cm-nél mélyebben bolygatják – pl. ház-, pince- vagy kerítésalap ásása, közművek vezetése, tereprendezés, oszlopállítás, fásítás, árokásás, útépítés stb. – ugyancsak veszélyeztető forrásnak minősülnek. Ezért a jövőben a beépített területeken a lelőhelyek területén – 2. és 3. számú lelőhely – az ilyen jellegű beavatkozásokat a KÖH előzetes engedélyéhez kötik a jogszabályok.

Egy-egy nagyobb területet érintő bármely beruházás esetén célszerű külön hatásvizsgálat készíttetése. A légifotó, az adott teljes felületet érintő szisztematikus terepbejárás, geofizikai felmérés alkalmazásával a lelőhelyek kiterjedése és jellege viszonylag jól meghatározható. A terv véglegesítését megelőzően, saját megrendelésre készített hatásvizsgálat révén ugyanis elkerülhető, hogy a terv az engedélyezési fázisban a Hivatal által elutasításra, vagy nem várt mértékben módosításra kerüljön. A hatásvizsgálat beruházó általi elkészíttetését ugyanakkor a Hivatal is elrendelheti. Egy-egy konkrét tervezés megkezdésekor ezért mindenképp értesíteni kell a KÖH területileg illetékes irodáját.

Amennyiben a lelőhelyeken és régészeti érdekű területeken kívül kerülne elő lelet vagy jelenség, akkor a korábban részletesen is leírt jogszabályok szerint kell eljárni.

A lelőhelyek közül jelenleg egyiket sem javasoljuk régészeti bemutatóhely kialakítására.

3. Folyamatok iránya, visszafordíthatósága

A jelenlegi károsan ható folyamat – talaj bolygatása – a fokozatos állagromlást jelentik a lelőhelyek számára. E folyamat elméletileg visszafordítható lenne, ha a területeken a talajművelést a már felvázolt módon megváltoztatnák. Ehhez a települési Önkormányzat, a szakemberek – vagyis a KÖH és a Megyei Múzeum – és az érintett magánszemélyek vagy vállalkozások konstruktív együttműködése szükséges. Ellenkező esetben a folyamat megfordíthatatlannak látszik és előbb vagy utóbb menthetetlenül a régészeti lelőhelyek teljes megsemmisüléséhez vezet.

4. Kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei

A jogszabályok nem írnak elő kárenyhítési vagy ellentételezési kötelezettséget arra az esetre, ha egy terület tulajdonosát az előírások vagy a jogszabályból eredő kötelezettségei miatt hátrányok érik. Ugyanakkor a kárpótlás lehetőségét nem is zárja ki semmi, így ez minden esetben az érintett felek megegyezésétől függ.

A régészeti lelőhellyel érintett ingatlanok esetében megvizsgálandó annak lehetősége, hogy a Nemzeti Földalapba való felajánlásért cserébe onnan másik, azonos értékű ingatlan formájában történjen ellentételezés.

Összefoglaló

A település területén – annak ellenére, hogy nem készült teljes régészeti topográfiai munka – hét helyszín érintett régészeti lelőhelyek által. Ezek a történelem különböző korszakaiból származó leletanyagot és régészeti jelenségeket tartalmaznak.

A rendelkezésre bocsátott településszerkezeti terv (térkép) alapján a település területén jelentős területhasználati változás van tervbe véve: több helyszínen lakóterület bővítés, ún. településközpont vegyes terület (polgármesteri hivatal, presszó, vegyes bolt, orvosi rendelő, Szántó Béla alkotóház), valamint kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területek kialakítása, különleges területek (kegytemplom, zarándokház, kemping) létrehozása és közpark (látványtó, sport- és pihenőterület) fejlesztése. Ezek közül kettő régészeti lelőhelyeket érint: a település északi részén tervezett lakóterületi bővítés a 2. számú régészeti lelőhely egészét, a délkeleti lakóterület bővítés pedig a 4. számú lelőhely déli részét érinti. Javasolt, hogy változtassanak a terveken és a régészeti örökségvédelmet szem előtt tartva a régészeti lelőhelyek területén ne tervezzenek építéseket.

Különleges jelentőségű terület jelenleg nem ismert. Sem a tervszerű feltárásukat, sem külön védelmüket, sem bemutatásukat nem tartjuk a jelen állapotok és a megismert fejlesztési szándékok alapján kiemelt örökségi szempontnak. Állapotuk megőrzése azonban elkerülhetetlen feladat, s ezért a legtöbbet és a leghatékonyabban a község lakói és vezetése tehetnek. Javasolt a gyepművelésre való áttérés a szántott lelőhelyek esetében.

Régészeti érintettség és a tervezés:

A talaj bolygatásával járó tevékenységek során régészeti szempontból kiemelten vizsgálendő területek általában véve a tervezett aszfaltos utak építésével érintett területek, belterületbe vonni kívánt új területek, ipari hasznosításra kiszemelt területek, egyéb beépítésre szánt területek, ill. az erdősíteni vagy vízzel elárasztani tervezett földrészletek. Ezeken a területeken beruházás tervezése esetén, már a tervezés legelején javasolt a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal előzetes állásfoglalásának beszerzése. Ebben a Hivatal nyilatkozni tud arról, hogy az érintett területen időközben vett-e nyilvántartásba régészeti lelőhelyet, ill. hogy az adott beruházás megvalósításához hozzá fog-e járulni, és ha igen, akkor milyen feltételekkel. A Hivatal állásfoglalásának kialakításához a 4/2003. (II.20.) NKÖM rendelettel összhangban elrendelheti örökségvédelmi hatástanulmány elkészíttetését.

Jelen hatástanulmány a készítés időpontjában rendelkezésre álló adatok alapján készült. A község területén időközben előkerülő lelőhelyekről a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal vezet közhiteles nyilvántartást. Javasolt minden tervezett beruházás előtt a lelőhellyel való érintettségről időben meggyőződni.

A HÉSZ-be javasolt szövegrész:

„Régészeti érintettség esetén a 2001. évi LXIV. törvény és a hozzá kapcsolódó végrehajtási rendeletek alapján kell eljárni.

A fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhelyeken a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal az egyéb eljáró szervtől függetlenül is hatóság.

Minden nyilvántartott régészeti lelőhelyet érintő, a talajt 30 cm-nél mélyebben bolygató tevékenység esetében a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal előzetes (szakhatósági) engedélyének beszerzése szükséges.

A régészeti érdekű területeken tervezett munkálatok esetében a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt véleményező szervként be kell vonni még a tervezés fázisában.

Minden olyan esetben, amikor lelet vagy jelenség kerül elő, a területileg illetékes múzeumot és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt értesíteni kell.

A nagy felületeket érintő beruházások előtt a Hivatal hatásvizsgálat készítését írhatja elő.

A régészeti örökséget érintő egyéb kérdésekben a rendezési tervhez készített hatástanulmányban foglaltak az irányadók.”

NYILATKOZAT

Alulírott, Tokai Zita Mária, régész (diploma száma: 1024/2003 SZTE), nyilatkozom, hogy az általam ellenjegyzett Homokkomárom község kulturális örökségvédelmi hatástanulmányának régészeti szakterületi része az örökségvédelmi jogszabályokkal és a hatósági előírásokkal összhangban készült, a tanulmányban szereplő tervezett megoldásokra vonatkozó javaslatok azoknak mindenben megfelelnek.

Nagykanizsa, 2005. április 11.

Tokai Zita Mária
régész